

ГЕОРГИ РАЙЧЕВ
ЧУДНОТО ОГЛЕДАЛО

chitanka.info

Слушайте, аз искам да ви разкажа за едно далечно царство, в което се случиха някога много скръбни и много радостни неща. Ще чуете за страшния цар Перизана и две млади момчета, за русалския кон, за магьосника Юмрукос и чудното огледало на врачката Абияра и най-после за златната птица и двете прекрасни девойки — Омайна и Джанина, царски дъщери от царството на вечната пролет.

Някога, в далечната и чудна земя Азия имаше голямо царство, наречено царството на страшния цар Перизан. Това царство беше прочуто не само по големината си и богатствата, а и най-много със своя жесток цар.

Цар Перизан беше умен и силен цар, но и много лукав, зъл и завистлив. Не го обичаха съседите му, другите царе, не го обичаше и народът му. Дори и най-близките му, царедворците, и те се бояха от него, мразеха го и с радост биха чули за смъртта му. Но царят беше здрав и як, макар че отдавна беше прехвърлил петдесетте години.

До онова време, когато почва нашият разказ, цар Перизан беше се женил вече два пъти. Първия път, още като млад княз и наследник на престола, баща му го ожени за дъщерята на един съседен цар, негов приятел. Младата княгиня беше най-хубавото момиче и в двете царства. Но княз Перизан не можеше да се радва от сърце на добрата си и хубава невеста. Той знаеше, че не е много красив, и все му се струваше, че княгинята не го обича от сърце и че всичките ѝ думи са лицемерни лъжи.

„Навярно — мислеше си той, — тя е обичала някой друг младеж в своето царство, по-красив от мене, и сега, когато ми се къдне в обич, все мисли за оногова. Но аз ще открия лъжата ѝ и тогава ще разбере тя кой е княз Перизан!“

Наскоро народът празнува голям празник. И в двореца на княза имаше весело празненство. През нощта бяха поканени да свирят в двореца най-изкусните свирачи и певци. Изредиха се и всеки показа изкуството си. Най-после напред излезе млад, хубавец момък. Той беше облечен в другоземско облекло и в ръцете си държеше триструнен инструмент, какъвто никой не беше виждал дотогава в царството на княз Перизана. Младата княгиня, щом го видя, нададе тих, радостен вик, а свирецът се поклони, усмихна се и дръпна лъка

тю изопнатите струни. Тихи и нежни като въздишка звуци отекнаха в смълчаната зала. А момъкът задвижи лъка по струните, изопна гърди и запя. И гласът, и песента му бяха толкова омайни, че всички затаиха дъх и слушаха унесени, макар че малцина разбираха думите, защото момъкът пееше на чужд, неразбираем език.

А когато момъкът млъкна, всички обърнаха погледи към княжеския трон. Те видяха как княгинята се изправи, простря ръце към певица и извика нещо. После тя свали от гърдите си голяма червена роза, даде я на един от слугите и му поръча да я отнесе на певица. В това време младият княз също скочи, спря слугата и дръпна розата от ръката му.

— Какво правиш ти?! — извика той сърдито на княгинята.

А тя му се усмихна кротко и невинно, па рече:

— Ах, мили съпруже, искам да наградя този момък за свирнята му и чудните песни. Той сигурно трябва да е от моето царство, защото и облеклото му, и инструментът, и езикът на песните са същите, каквито знам и съм слушала още от дете в двореца на моя баща.

— Аха, значи ти познаваш този певец!

— Не, виждам го за пръв път, но сега той ми е като брат — отговори радостно княгинята, като продължаваше да се усмихва все така невинно, като дете.

— Лъжеш! — прекъсна я с грозен вик княз Перизан. — Лъжеш, измамнице! Ти не само познаваш този момък, но той е твой приятел, когото ти с лукавство си вкарала в двореца.

Княгинята беше толкова оскърбена от тежките му думи, че заплака и опита да му отговори, но той я спря.

— Стига! — извика ѝ той. — Не ми трябва твоите лъжливи думи. Аз сам ще узная всичко от устата му.

При тези думи той извика началника на стражата и му заповяда да хванат момъка, да го затворят в подземията на двореца и да го мъчат, докато признае, че е бил приятел на княгинята и заради нея е дошъл тайно в двореца.

Гостите се изплашиха и побързаха да напуснат двореца. Царицата напразно се молеше на мъжа си да освободи невинния момък. Това още повече ядоса княз Перизана.

„Тя го обича, затова толкова се застъпва за него“ — мислеше той и заповяда да я отведат в спалнята ѝ, като турят стража пред вратите.

А на другия ден верни слуги изнесоха тайно в полунощ два трупа от двореца и ги хвърлиха в морето.

Така загинаха невинната княгиня и бедният момък.

Царят, бащата на княз Перизана, когато научи какво е направил неразумният му син, легна болен от скръб и мъка. Той не пожела да види сина си, но когато разбра, че приближава последният му час, прати да повикат княза и му рече:

— Сине Перизане, ти погуби две невинни души. Аз умирам. Ако имах други деца, щях да те лиша от престола, но сега ти оставаш мой заместник в царството. Помни, че само с разкаяние и добри дела можеш да изкупиш греха си. Оставям ти за помощник верния си пръв съветник — стария и умен Халмир. Съветвай се за всичко с него и знай, че няма да сбъркаш. А ако тръгнеш по лош път, да бъдеш проклет.

Така изрече болният старец, клюмна немощна глава и почина. Тогава на престола се възкачи цар Перизан. Но вместо да послуша мъдрите думи на баща си, той тръпна по пътя на злото и омразата. А най-голямата му злоба беше против стария везир, Халмира.

— Нима изкуфелият Халмир е по-умен от мене — казваше си той, — та баща ми поръча за всичко него да питам и него да слушам?

И все търсеше как да огорчи добрия старец. Един ден той го повика при себе си и му заговори с ядовита усмивка.

— Слушай, Халмире — каза му той, — ти знаеш, че невярната ми жена получи каквото заслужаваше. Заради нея не искам да стоя цял живот неженен. Повиках те да ми посочиш жена за царица. Нали помниш, че татко поръча тебе да питам за всичко. Казвай кое момиче от царството ми е най-достойно за царица.

Бедният старец изтръпна. Той знаеше, че която и да бъде, не я чака добро при цар Перизана. Затова скръсти ръце на гърди, поклони се и отвърна смирено:

— Синко, помня думите на баща ти, покойния наш цар. Готов съм да ти помогна във всичко друго, но не и за женитба. Когато мъжът избира невяста, трябва да пита за нея не хората, а сърцето си.

— Добре, добре, старче — прекъсна го със същата зла усмивка царят, — тогава ще послушам сърцето си и ще се оженя за твоята дъщеря Саламина! Одобряваш ли избора ми?

Наистина везирът имаше само две рожби: съвсем малко невръстно момченце и Саламина, дъщеря му, вече за женене. Нея познаваха и обичаха всички не само за красотата ѝ, а защото беше най-безгрижното и весело момиче в царството. Тя обичаше игрите, песните и смеха. Дори когато баща ѝ насълзен ѝ обади за царската воля, тя пак не се натъжи.

— Защо плачеш, татко? — отвърна му тя радостно. — Откъде знаеш, че не ми е съдено с игрите и смеха си да развеселя и смекча коравото сърце на цар Перизана. Иди му кажи, че с радост приемам да му стана съпруга.

Когато ги венчаха, тя поиска от царя само едно обещание — че ще ѝ позволи да вземе при себе си и Мерука, малкото си братче.

— Татко е стар вече и не може да се грижи за детето — рече му тя.

Царят се навъси, но не можа да отклони първата молба на младата си жена.

И откакто влезе в двореца Саламина, като че ли там ден и нощ грееше ново слънце. Всички бяха весели, радостни, щастливи. Мрачен и невесел беше само царят.

— Аха — мислеше пак той, — изглежда, че аз съм бил причина да мълчат я да не се радват досега. Трябваше да дойде тук това чуждо вятърничаво момиче, за да повеселят всички. Те скоро съвсем ще забравят, че аз съм още тук цар и заповедник.

Наистина, всички като че ли бяха забравили царя. И не само в двореца беше така. Когато царят и царицата напущаха двореца било на разходка или по големи празници, народът гледаше само царицата, кланяше ѝ се, благославяше я и радостно я поздравяваше. Стигаше само царицата да повдигне булото си и да се усмихне весело — радостни викове и песни заглушаваха улиците.

Тогава царят заповядваше да бият с камшици народа, отваряше си път и се завръщаше ядосан в двореца. След такива случки по цели дни не проговорваше на царицата. Напразно го посрещаше тя радостна, смееше се и опитваше да развесели и него. А веднаж се реши да го попита от какво е недоволен.

— Не вярвах, че си толкова лукава — отвърна ѝ царят с горчива усмивка. — Сама подбуждаш народа да ме мрази, а пък още ме и питаш защо съм недоволен!

— Какво приказваш, царю! — зачуди се младата царица и очите ѝ се наляха със сълзи. — Какво лошо съм сторила!

— Какво ли? А когато излезем пред народа, не бързаш ли да откриеш лицето си и да се засмееш, та първа тебе да видят и после мене никой не иска да види и поздрави!

— Че нали, каквото направя, все за тебе го правя, господарю? Нали сме двамата като едно тяло и една душа?

— Не! — извика той. — Знам, че ти искаш народът тебе да обича, а мене да мрази.

Царицата заплака за пръв път през живота си и продума:

— Щом е така, царю, от днеска няма вече да се показвам пред народа. Излизай ти сам пред него, нека ти се радва и нека обича само тебе. Аз си имам Мерука, братчето си, той е моята утеха, а може скоро съдбата да ме дарува и с още по-голяма радост — рожба от сърце. Това ми стига, за да бъда най-щастлива на земята.

От този ден царицата се затвори в двореца с малкото си братче. Рядко само крадешком я навестяваше баща ѝ, везирът, за да ги види какво правят. А наскоро царицата наистина се сдоби със своя рожба — момченце. Сега тя имаше за другари двете момченца, хубави като две ясни слънчица. Отначало царят също се зарадва, развесели се. Но той идваше при децата много рядко и те, като не го познаваха, бояха се от него и плачеха, щом го видят, че влиза в стаята им.

Един път той се ядоса и рече на царицата:

— Разбрах, че ти плашиш децата с мене и ги подсторваш да се боят от мене и да ме мразят. Затова още днес ще ги отнема от тебе и ще ги дам в по-добри ръце.

И както каза, така направи. Още на утрото дойдоха зли хора и отнеха двете деца от царица Саламина. Напразно бедната майка плака и моли цар Перизана да не я лишава и от последната ѝ утеха. Царят се изсмя и отговори:

— Отнех ти децата, но ти оставям лютнята, смеха и песните. Ти беше ги забравила от грижи по децата, ето сега ще си ги припомниш пак и ще развеселиш с тях и мене, и царедворците ми.

От този ден горката майка беше сломена от скръб. От плач и сълзи тя изгуби съня си, не можеше да се храни, отслабна като суха вейка и най-после легна болна. Напразно баща ѝ, везирът, идваше да я нагледва и утешава. Напразно водеше всеки ден все по-нови и изкусни

лекари. Нейната болка имаше само един цяр — да ѝ върнат двете деца. Но царят беше забранил на везира си да му говори за това. Най-сетне болната разбра, че е наближил краят ѝ. Тя повика баща си и го закле да подкупи пазачите на децата и ѝ ги доведат да ги целуне за сетен път. Везирът изпълни желанието ѝ. Късно една нощ, когато царят заспа, слугите доведоха при нея двете дечица. Майката се вдигна като здрава от леглото си, прегърна двете деца — с една ръка братчето си, а с другата детето си, малкия княз Сехадина. Децата също я прегърнаха радостно и скриха личица на топлите ѝ гърди. Дълго ги милва тя и плака, докато сълзите ѝ измокриха косите им. А когато дойде време да се разделят, тя им зашепна:

— Мили малки мои дечица, невръстни сте още, но чуйте и дано запомните като големи думите ми. Помнете ме през целия си живот, бъдете добри и милостиви към всички хора, обичайте се като братя и помагайте си един на други, каквото и да ви се случи през живота. Тогава и аз ще бъда радостна и щастлива.

Щом тя млъкна, слугите приближиха и отведоха децата. Царица Саламина простря ръце подир тях, изписка и падна мъртва в ръцете на баща си, везира.

Когато царят узна за смъртта на царицата, не проля нито една сълза, но все пак заповяда да бъде погребана с царски почести. На погребението се стече много народ и оплака царицата. Всички тайно проклинаха цар Перизана, защото знаеха как е починала горката царица.

Двете момчета, като поотраснаха, бяха изпратени далече от двореца, при един стар мъдрец, за да ги възпита и изучи на дълбоки науки. Оттогава царят не беше се сещал да попита никога и никого за тях. Той се затвори в двореца си и дълго време никого не приемаше при себе си, нито пък се показваше пред народа. Всички помислиха, че се е разкаял вече и е решил чрез пост и молитви да изкупи греховете си.

Но един ден той повика стария везир и му обади, че е решил да си намери царица, трета — по-млада и по-хубава от двете досегашни.

— Обяви пред целия народ — заповяда той на везира, — че ще дам товар жълтици на оногова, който ми доведе или покаже мома, каквато аз търся.

Когато узнаха царската заповед, изредиха се много мъже и жени да му сватуват. Но царят не харесваше никоя мома и с бой прогонваше от двореца сватовниците. Най-сетне никой не смееше вече да се яви пред него.

Измина така дълго време. Тогава една утрин пред палата се яви стара, дрипава бабичка. Велможите се учудиха, когато тя им каза, че е дошла да помогне на царя, та да намери най-хубавата девойка на света. Но царедворците не искаха да я пуснат при царя. Вдигна се глъчка пред вратата. Царят излезе, разбра за какво се разправят и заповяда да въведат жената. Доведоха я. Бабичката падна на колене пред царя и му рече:

— Живо ти име, царю честити! Аз мога да ти покажа хубавиците на цял свят, за да си избереш сам между тях лика-прилика.

Но цар Перизан я изгледа строго.

— Лъжеш, дърта вещице! — викна ѝ той. — При мене идваха толкова знатни сватовници и не успяха, та ти ли ще ми покажеш жена, която да ми е лика-прилика! Помни, че ако не успееш — главата ти ще отсека!

Но бабичката не се изплаши. Тя се усмихна само с щърбите си уста, бръкна в пазвата си и подаде на царя огледало със скъпа бисерна рамка.

— Ето, царю честити — каза тя, — вземи това огледало. През него се вижда всичко по света, каквото пожелаеш. Гледай, избери си царица, па ако заслужавам, тогава ме награди.

И бабичката закуца навън с кривата си патеричка.

Царят остана сам. Той държеше огледалото, разглеждаше го и се чудеше какво да направи. Изведнаж си спомни за сина си, Сехадина, малкия княз, когото от година не беше виждал. Дося му се да види децата. „Ще поискам да видя тях“ — помисли си той и погледна в огледалото. И вместо да види себе си в него, той видя като през прозорец как се простира пред него широка градина. Под цъфнала овощка седяха две малки момчета, а до тях — белобрад старец. Царят позна сина си и сина на везира. Той извика от радост.

— Значи не ме е излъгала тази дърта вещица! — промърмори той. Подире обърна огледалото на север и рече: — Слушай, огледало, искам да видя северното царство, дето разказват, че владеела вечна зима!

В същата минута пред очите му се разкри безкрайно снежно поле. Вместо слънце над заледените планини трептяха само звезди и синьо небе. Вечна нощ цареше над студената земя.

— Покажи ми царския палат! — заповяда той на огледалото. — Искам да видя царската дъщеря!

Пред очите му израсна бял, снежен палат. Вратата се отвори и на високите стълби застана млад, снажен момък. Той беше облечен в дрехи от зверски кожи, на рамото му имаше лък, а на кръста — колчан със стрели. Долу, пред входа, чакаше шейна, запрегната в два буйни елена, и до тях — ловджийски хрътки. Цар Перизан разбра, че това е царският син на онова царство. Наистина, северният цар нямаше дъщеря. Тогава той обърна огледалото на юг и рече:

— Покажи ми царството на южния цар, дето владее вечно лято.

Мигом пред очите му се разкри жълта пустиня, покрита с нажежени пясъци. Никъде не се виждаше ни дърво, ни тревица. Нямаше ни реки, ни бистри поточета. Само слънцето беше спряло наскрѐд небето и грееше тази земя денем и нощем.

— Покажи ми палата и царската дъщеря! — заповяда царят. Изведнаж блесна море, а на брега му — голям град, заобиколен със зъбчати стени.

— Аха — рече си царят, — това царство стигало чак до морето.

Той насочи пак огледалото към града и видя, че на най-високото място в града се издигаше непристъпен дворец с високи кули. Пред широк прозорец седеше царската дъщеря. Тя светеше като слънце. Имаше дълги черни коси и черни като череши очи. Но погледът ѝ беше строг и заповеднически. На устните ѝ усмивка не трепваше. Цар Перизан разбра, че тази хубавица ще е по-зла и от самия него, затова отклони огледалото.

— Покажи ми царството на вечната пролет! — рече той трети път. — Искам да видя царската дъщеря! — Недоизрекъл още царят, и ето че пред него се откри царството на вечната пролет. Навред се простираха буйни гори, зелени поля и цветя.

— Искам царския палат и царската дъщеря! — извика той. Отведнаж пред очите му израсна светъл палат, потънал в зеленина. Нямаше двор наоколо. Докъдето поглед стигаше, се простираше губер от пъстри цветя. Пред палата из цѐфналите храсти изскочи височко момиченце, което припна с радостен смях по поляната. Подир него

затича друго, по-голямо, вече мома. Двете момичета подскачаха и се гонеха весело. Редом с тях тичаха две хубави тънкокраки животни — елен и сърничка. А над тях прелитаха райски птици и пеперуди. Те кацаха без страх по ръцете и раменете на двете момичета. Царят се слиса. Той не беше виждал нито такъв дивен дворец, нито такава чудна земя. А триж по-хубави бяха царските щерки. Те си приличаха като две капки вода и само възрастта им ги отличаваше една от друга. Едва се опомни цар Перизан. Струваше му се, че е спал и видял чуден сън. Но огледалото още беше в ръцете му и той не можеше да откъсне очи от него.

Най-сетне царят се съвзе, повика везира и му заповяда да доведе всички мъдреци и звездобройци от царството. Когато се събраха, царят им описа палата, земята, чудни птици и двете момичета, които беше видял през огледалото. Той искаше да му кажат коя е тази земя и на кого са двете чудни девойки. Мъдреците се отделиха настрана. Говориха, мислиха, решаваха и се върнаха пак при царя.

— Господарю — казаха му те, — наистина има такова царство. То е царството на вечната пролет, но е много далече. За да се стигне дотам, трябва сто години път за отиване и сто години за връщане. Никой смъртен човек не може да стигне оттук до това царство. А момичетата не знаем кои са. Трябва да са дъщери на тамошния цар.

Цар Перизан ги изгледа грозно и заповяда им да си вървят кой откъде е дошъл. Подире повика везира и му рече:

— Разпрати още днес да тръгнат глашатаи по цялото царство и да известят, че ще получи награда онзи, който се наеме да отиде в онова царство и да ми поиска за жена царската щерка.

Обходиха глашатаи царството и вред вестиха царската повеля. Но изминаха дни, изминаха месеци, а никой не дойде в двореца да каже, че се наема да тръгне. Цар Перизан щеше да полудее от яд и от мъка. Денем и нощем стоеше той затворен в двореца си с чудното огледало в ръка и все гледаше момичето. Обещаваше вече награда половината си царство на онзи, който би я довел, но никой не стъпваше в двореца. Най-сетне царят си спомни пак за бабичката.

— Трябва да не е проста бабичка! — рече си той. — Я нека повикам нея, да видя какъв съвет ще ми даде тя.

Повикаха я. Ето ти я, куцук-куцук, иде пак бабичката и дяволито се усмихва на царя.

— Е — пита тя, — избра ли си, царю честити, лика-прилика?

— Да ми кажеш къде е земята и чии са царските щерки с птиците, които видях — рече ѝ той. — Казвай! Ти ги знаеш!

— Знам — отвърна — бабичката, — знам, царю, но тази земя е на сто години път оттука. Двете момичета са щерки на онзи цар. По-голямата я казват Омайна, а по-малката — Джанина. Омайна е най-голямата хубавица на света.

— Ще ми я доведеш — рече царят. — Ти си магьосница и всичко можеш!

— Не мога, царю, не мога. В Омайна е влюбен един зъл старец, Юмрукос — по-голям магьосник от мене. От мъничка я варди той денем и нощем, чака да порасне, за да я открадне от бащина ѝ палат с магии.

Но царят се разлюти още повече от нейните думи.

— Давам ти един ден срок! — извика той. — Ако не я доведеш, главата ти ще взема!

Изплашената бабичка обеща и напусна двореца. Тя живееше надалече от другите хора, в срутена къщичка, покрай голяма гора. И още същата нощ хората видяха чудо. В полунощ пълната месечина почервения и взе да потъмнява. Гледаха хората, чудеха се и шепнеха си: „Две сили се борят, двама магьосника. Кой ли ще надвие?“

Така на няколко пъти потъмнява и просветва месецът, докато остана да свети пак чист като по-напред.

На утрото бабичката дойде в двореца.

— Не мога, царю — рече тя. — Опитвах снощи, ала магьосникът излезе по-силен от мене, надви ме и не можах да отнема девойката.

— Пак ще се бориш! — викна ѝ царят. — От тебе искам княгиня Омайна. Давам ти още един ден срок, и главата ти ще падне. Така да знаеш!

На другия ден чудото се повтори. Този път потъмня слънцето. Дълго се бориха светлината и мракът. Най-последно слънцето пак огря и не потъмня вече.

Този път магьосницата не посмя да се яви пред царя. Тя намери везира, стария Халмир, и му каза, че пак не е сполучила да победи Юмрукоса. Молеше го да обади това на царя и да ѝ измоли прошка. Но везирът се върна от двореца много угрижен.

— Царят се разлюти страшно — каза ѝ той, — заповяда ми да ти известя, че ти дава само още един ден срок. Няма вече отлагане. Ако и утре не доведеш Омайна, ще поръча на арапина си да те насече жива на градския площад.

На третата нощ за трети път се опита бабичката. И трето чудо видяха хората. Слънцето залезе като че по-рано от друг път. Кървавочервено се спусна то зад планината. Към полунощ земята се затресе. Екна гръм от ясно небе. Кръстосаха небето светкавици. Долу, под земята, се чуваше страшно бучене. Хората се пробудиха, избягаха навън и нададоха писъци. Завиха жално псетата.

В това време магьосницата Абияра излезе незабелязано от дома си и се впусна към хората. Тя беше с разрошени коси и полугола, вървеше мижешком, като насън, с протегнати напред ръце. Пред себе си носеше издигната тепсия, цяла посипана отгоре със зърна. Така навлезе тя в гората, като вървеше все в една посока право напред и шепнеше странни заклинания. Наоколо беше съвсем тихо и страшно. Чуваше се само шумоленето на листата, като че разговаряха помежду си изплашени. Изведнаж Абияра се спря и коленичи на земята, като още държеше издигнатата над главата си тепсия. Същия миг земята се затресе отново, блеснаха светкавици и между клонете се чу свистене и плясък като от криле на птица. И наистина върху ръба на тепсията кацна голяма чудна птица с дълга опашка. Изведнаж наоколо огря — светеха златните пера на птицата. А тя изпищя радостно, наведе се и закълва лакомо разпилените зърна. Тогава бабичката сне полека тепсията, улови златната птица и бързо се върна в колибата си. На утринта, рано-рано, от двореца на цар Перизана излезе позлатена колесница и спря пред колибата. На прага застана Абияра, а до нея слънце-мома — царската щерка Омайна. Качиха я в колесницата и я отведоха в двореца.

Така цар Перизан придоби най-прекрасната мома на света. Но когато поискаха да я венчаят, изправи се княгиня Омайна и рече:

— Чуйте ме, хора и ти цар Перизане, по-скоро в черната земя ще вляза, отколкото под венчило с цар като тебе! Невяста с измама не се печели. Така да знаеш!

Изтръпнаха гости и велможи, а царят позеленя от яд. Той заповяда веднага да я затворят сам-сама отсреща във високата кула, като ѝ дават само по веднаж на ден корица хляб и вода. Той вярваше,

че със затвор и глад ще я принуди да се омъжи за него. Но когато я доведоха след три дни, тя нито го и погледна, а направо отговори, че стои и ще стои на думите си.

Разлютеният цар заповяда да я затворят пак, като три дни подред ѝ дават по веднаж на ден само чаша вода. Но и втория път Омайна остана непреклонна пред волята му. Тогава я затвориха за трети път, с трета, още по-строга заповед — три дни да не ѝ дават нито хляб, нито вода. Ако и сега не отстъпи, тогава насила ще я венчечат.

Когато Омайна узна царската заповед, два дена подред плака в кулата. Оставаше ѝ само едно спасение — смъртта. И Омайна реши да умре. На третата нощ тя отвори прозореца на кулата, качи се горе и се приготви да скочи в пропастта. И щом тя се хвърли, двете ѝ протегнати ръце изведнъж се превърнаха на две големи яки крила. Омайна стана пак птица и отлитна радостно към гората.

На другия ден царят сам дойде в кулата, отвори и що да види — килията празна, прозорецът отворен, а от Омайна нито следа, нито вест. Разпратиха навред бързи конници, търсиха я, питаха де кого срещнат — никой нищо не можа да им обади за момичето.

Цар Перизан беше сърдит като хала. Той заповяда да мъчат стражите, защото подозираше, че те са я откраднали. Но нищо не откри. Тогава той се сети пак за Абияра.

— Навярно Омайна или някой друг е подкупил вещицата — помисли той. — Сигурно тя с магии е отвела Омайна от кулата.

Доведоха магьосницата, питаха я, мъчиха я, най-после тя каза:

— Княгиня Омайна е жива, ала нея брани Доброто, а срещу него нямаме сила нито аз, нито магьосникът Юмрукос.

Но царят не повярва и в яда си поръча да погубят магьосницата. Така умря Абияра, а царят остана само с чудното огледало. То му беше едничката утеха. През него той гледаше света, търсеше вред Омайна, търси я и дома ѝ, в царството на вечната пролет, но и там видя само родителите ѝ и сестричето, които жалеха за милата си Омайна.

Месеци, години изминаха така. Но царят не помисли вече за друга жена. Той седеше затворен в двореца и тъгуваше за хубавата Омайна. Веднаж той пожела да погледне пак мястото, дето беше я видял за първи път — пейката и цъфналите храсти. Искаше да види дали още стоят там. Но щом обърна огледалото нататък, едва не извика от уплаха и радост. На същата пейка сега седеше друга хубавица, но

много прилична на Омайна. Само че тази беше много тъжна, нажалена. До краката ѝ лежаха сърничката и еленът, а тя ги милваше замислена и с насълзени очи. Наоколо в клонете пак пееха райски птици, като че ли искаха да я развеселят, но тя не ги чуваше. Царят я позна — това беше Джанина, някогашното малко сестриче на Омайна. Тя беше пораснала вече и тъгуваше още за изгубената си сестра.

От този ден всички мисли на цар Перизан бяха насочени към хубавата Джанина. В нейното лице все едно че виждаше Омайна. И той не би се спрял да я не вземе за царица, но как да я доведе? Едничкият смъртен, който можеше да му помогне, беше магьосницата Абияра. Но нея той сам заповяда да погубят и горчиво се разкайваше за злата си постъпка. Оставаше му само едно — отдалече да я гледа и да ѝ се радва. Боеше се само, че някога може да се ожени. И наистина идваха царски синове да я искат, момичето уж ги обикваше, отиваха си и после никой не се връщаше. Царят гледаше зачуден и не можеше да разбере къде се губеха момците.

Изминаха така още доста години. И ето в палата се явиха двама лични момъка. И двамата бяха хубавци, и двамата смели, с остри мечове на бедрата.

— Татко! — викна единият момък и се впусна към цар Перизана.

— Синко! — отвърна царят и прегърна момъка.

Двамата момци бяха царският син Сехадин и Мерук — синът на везира, брат на Сехадиновата майка. Те бяха пораснали вече, свършили науките при знаменития мъдрец и сега се връщаха в царството си.

Царят беше много зарадван. Той нареди народът да празнува цяла седмица по случай благополучното завръщане на двамата момци. А на седмия ден повика сина си и му каза:

— Синко, виждаш ли хе онзи нов дворец? За тебе съм го съградил. От днеска той е твой. Побързай да си избереш невеста и живеете там щастливо, докато дойде ред да ме заместиш на трона.

От този ден момъкът се посели в двореца. Той повика при себе си и побратима си Мерука, наредиха се и се захванаха най-напред да намерят невеста на Сехадина. Но като че ли тежеше зла орис над цар Перизановия род. Ето и син му като баща си не можеше да си избере мома прилика! Какво не направи побратим му, какви добри и красиви момичета не му показа! Царският син никоя не харесваше, към никоя

не се обърна с обич сърцето му. Топяха го черни мисли. Потъмняха очите му, побледня лицето.

Царят виждаше как се измъчва милото му чедо и също страдаше. Нали и в неговото сърце беше свила гнездо мъката! Много мисли той как да му помогне да си намери невяста. Най-сетне остана само едно средство — да му покаже вълшебното огледало. Но царят не се решаваше, защото се боеше да не би Сехадин да види и да обикне сестрата на Омайна. А той не искаше да я види жена другиму, дори невяста на сина си. Пък и страхуваше се, че момчето ще тръгне да я търси и ще загине в дългия път.

Най-после бащината обич надви. Той повика сина си, даде му чудното огледало и му разказа какво е то. Сехадин взе огледалото и се върна в двореца. Яви се едва на седмия ден. Той застана мълчаливо пред баща си, без да посмее да го погледне в очите.

— Е, синко, избра ли си невяста? — попита го баща му засмян.

— Избрах, татко.

— Откъде е, каква е? — засмя се пак бащата. — Кажи да видим намерил ли си най-красивата девойка на света.

— Не знам, татко — промълви момчето, — но която харесах, според мене, тя е най-хубавата на земята. И като нейното царство няма друго: там е вечна пролет...

Царят, щом чу тези думи, престана да се усмихва, побледня и загледа плахо сина си.

— Сехадине! — едва промълви той. — Синко, опиши ми каква е девойката, какво е царството. Да не си погрешил нещо...

— Татко, не мога да ти опиша нито девойката, нито царството й — те са неизказано красиви. Но знай, че нея обичам, нея желая за жена. Тя живее покрай морето, в светъл дворец, сред вечна пролет. Дворецът им е заграден отвред с гора, която достига до морския бряг. Само златорог елен, бързонога сърничка и птиците небесни са едничките й другари... Но тя е всякога тъжна и замислена, горчива скръб гризе сърцето й... Татко, или тя ще бъде моя жена, или никоя друга!

Сехадин коленичи пред баща си. Но царят го вдигна кротко, сложи ръка на рамото му и го загледа в очите.

— Дете мое — рече той, — помисли добре! Пред тебе са девойките на целия свят. Избери си, която щещ, друга мома. Само тази

не искай. Недей!

— Тази искам, татко, тази — никоя друга!

— Но това е гибел! — извика царят. — Знаеш ли, че до царството на тази девойка има сто години път оттук. Никой смъртен не може стигна до това царство.

— Аз ще го достигна! — отвърна гордо момъкът. — Аз я обичам, а за обичта няма прегради — така ни учеше нашият стар учител, мъдрецът.

— Не, не! Ти ще загинеш по пътя, дете мое. Откажи се!

— Защо да се откажа, когато и тук без нея животът ми ще бъде по-тежък от смъртта. Пусни ме, татко! Ще тръгна, ще я търся, ще я намеря!

Царят видя, че е невъзможно да го разубеди. Той повика Халмира, стария везир, и пръв път през живота си го моли със сълзи на очи да разубедят двамата с Мерука сина му да не тръгва. Но старият везир му отговори:

— Царю, защо да мъчим момчето? Нека отиде. Ако стигне дотам, ще се върне с нея. Не доведе ли и ти сестра й Омайна, ала Доброто ти я отне от ръцете?

Накрай царят отстъпи и обади на сина си, че е съгласен да го пусне. И зарадваният момък взе да се готви за път.

— И аз ще замина с него — заяви Мерук, другарят му.

— Иди, сине! — отвърна баща му. — Всичко може да се случи по пътя. Като сте двама, ще си помагате. Пък нали и ти си по-голям, ще се грижиш за Сехадина.

След някой ден двамата момци възседнаха конете си и весело тръгнаха на път. Те бяха в царски облекла, на едното им бедро висеше остър меч, на другото — колчан със стрели. През рамо носеха тежки лъкове. Царят и везирът ги изпратиха до край града със сълзи на очи. Момците препуснаха коне и след малко се изгубиха от погледите на двамата нажалени бащи.

Първия ден момците минаха в смях и безгрижни шеги. Вървяха втори и трети ден. Препускаха все напред, без да знаят къде ще ги изведе пътят. Изминаха широко поле, после планина и стигнаха до висока гора. Навлязоха и още два дни бродиха из гората — нямаше край. Нигде никого не срещнаха. Само гора и гора. На третия ден излязоха на широка поляна, а сред поляната дъб и под дъба бистър

извор. Бяха много прегладнели, а и конете им — уморени от дългия и труден път.

— Да спрем и да починем — каза Мерук. — Пък и конете са гладни.

Момците слезнаха и пуснаха конете да пасат, а те обядваха и пийнаха вода от студения извор. Сехадин беше повече уморен. След обеди го налегна дрямка.

— Да полегнем — рече той. Но Мерук отказа.

— Легни ти — рече му той, — а пък аз ще те пазя и ще нагледвам конете. В гора сме. Всичко може да се случи.

Сехадин легна и веднага заспа. След малко Мерук чу да пляска криле над главата му. Той вдигна очи и видя, че над него прелита голяма пъстра птица със златни пера. Птицата кацна на нисък клон над него и го загледа. Момъкът взе полека лъка и приготви стрела. А птицата, като го видя, заговори му с човешки глас:

— Везирски сине, не ме убивай! Снеми лъка си! Каква полза, ако ме убиеш? Месото ми не е вкусно. Дошла съм да ви помогна — и на тебе, и на царския син.

Момъкът се слиса. Не вярваше очите и ушите си. Той сне лъка и отговори засмян:

— Че какво ли можеш да ни помогнеш ти, слаба птицо?

— Мога. Ще ви покажа пътя към царската дъщеря.

Момъкът скочи на крака и радостен помоли птицата:

— Ах, ти, добра златна птицо, покажи, покажи ни пътя, щом го знаеш!

— Знам — отвърна птицата, — но вие отивате съвсем на друга страна. Обърнете се към слънцето и вървете все срещу него — нататък е земята на вечната пролет. Като вървите, ще стигнете до морския бряг. На брега има голям дъб — ей колкото този. Премерете от стъблото му към морето тридесет крачки и копайте, дето стигнете. От пясъка ще изриете златна конска юзда! Издигнете я и я тръснете до три пъти. Тръснете първи път. Почакайте малко и тръснете втори път. Пак почакайте и тръснете я и трети път. Тогава от морето ще излезе русалският кон и ще ви попита какво искате. Недейте се плаши от него. Кажете му: „Искаме да ни отнесеш в столицата на царството на вечната пролет“. И той ще ви отнесе. Там е девойката, която търсите. Но пазете се — тази девойка я пази за себе си най-злият магьосник —

Юмрукос. Той ще се опита да ви погуби и да открадне девойката. Върху седлото на русалския кон има закачен златен меч. Вземи го и сложи своя на седлото. Когато срещнете магьосника, замахни с меча към него, и той ще избяга. Вървете! Но знай, че никому нищо не трябва да казваш какво съм те научила. Ако кажеш — на камък ще се превърнеш.

Щом изрече тези думи, птицата подхвъркна и се изгуби от очите на момъка. А той се впусна и събуди царския син.

— Ставай, Сехадине! — викна му той. — Възсядай коня и да вървим!

— Къде?

— Качвай се и не питай!

Те яхнаха конете и препуснаха направо към слънцето — без път, през гори и планини. Привечер пред тях блесна широкото море. Приблжиха брега, намериха голям дъб. Мерук отброи тридесет крачки към морето, копа там и изкопа златна юзда. Сехадин го гледаше зачуден. Питаше го, но той мълчеше, като че не чува думите му. Издигна юздата и я тръсна. Изведнаж морето взе да бучи, да се вълнува. Той почака и я тръсна втори път. Шумът се усили. Вдигнаха се високо вълни, заудряха брега. Мерук почака и я тръсна трети път. Вълните зареваха със страшна сила, запениха се. Но ето че една вълна се издигна по-високо от другите, заля брега и се метна право срещу момците. Те отстъпиха изплашени: помислиха, че ще ги погълне. Но в следния миг вълната се преобърна в чуден хубав кон. Конят беше със сиво-зеленикав цвят, с тъмни петна, също като вълната. А дългата му къдрава грива беше като бяла пяна...

Конят спря пред момците и коленичи.

— Заповядайте, господари — проговори им той с ясен човешки глас. — Каква услуга искате от мене?

Мерук се съвзе пръв:

— Отведи ни в земята и престолния град на царството на вечната пролет! — каза той.

— Сложи ми юздата, господарю! — покорно отговори конят. — Възседнете ме, замижете и не бойте се! Дръжте се само здраво за седлото.

Мерук приближи и сложи юздата на коня. Той видя отдясно на седлото провесен златен меч, откачи го, постави своя на мястото му и

препаса златния на кръста си.

Сехадин го гледаше все повече учуден. Накрай не се стърпя и каза с упрек на Мерука:

— Защо оставяш своя остър стоманен меч, а вземаш този, който, макар и златен, едва ли може да ти помогне в нужда?

Но Мерук се престори, че не го е чул. Той се метна на коня и подаде ръка на Сехадина:

— Хайде, качвай се зад мене! — извика му той весело.

Когато момците се наместиха, конят изцвили, хвърли се в морето и заплува като най-бърза риба. Момците не разбраха какво става с тях. Не се щаха мръква ли се или съмва, движат ли се или стоят на едно място, блъскани от буйните морски вълни. В ушите им се чуваше само страшно бучене. Най-сетне те разбраха, че конят стъпи на твърда земя.

— Господари, отворете очи! — проговори конят. — Стигнахме вече.

Младежите отвориха очи и видяха, че са стигнали в съвсем чужда земя. Съмваше се. Изгряваше голямо червено слънце над земята. Наблизо край брега блестеше непознат град. Вън от града се издигаше мраморен дворец, обкръжен с високи зелени гори.

Пътниците разбраха, че са пристигнали в онова царство. Мерук сне юздата от коня. Той скочи в морето и се изгуби. Подире закопаха юздата, отбелязаха добре мястото и тръгнаха към непознатия град.

Като слязоха в града, двамата момци най-напред потърсиха място, дето да нощуват, и тръгнаха да се опознаят с новото царство и хората му. Те скитаха насам-натам, видяха много и най-чудни неща. Хората в онзи град бяха големи майстори на всякакви изкусни работи. Вред се виждаха магазини с различни стоки — от злато, от сребро и слонова кост.

Двамата момци минаха и покрай царския дворец. По пътя срещнаха добри хора и ги попитаха — има ли царят дъщеря мома, как се казва, каква е, какво прави.

Хората разбраха, че са знатни чужденци, и ги попитаха по каква работа са дошли в царството им.

— Търговци сме — побърза да отговори Мерук. — Чухме, че имате майстори на изкусни неща, и дойдохме да купим за нашия цар.

Тогава хората им обадиха, че царят има млада и красива дъщеря, която се казва Джанина. Казаха им още, че девойката била много

добра, но винаги мълчала, тъгувала и плачела. Преди години магьосници откраднали по-голямата ѝ сестра, Омайна. Двете сестри много се обичали. Оттогава Джанина вечно жалила по изгубената си сестра. Никой не могъл да я развесели. Царят, баща ѝ, обещавал, че който я развесели, ако е жена, ще получи скъпи дарове, а мъж ако е — ще му я даде за жена. Досега само двамина били я развеселили — и двамината млади царски синове. Но още същия ден и двамината се изгубвали и Джанина ставала все по-тъжна.

Така им казаха хората. Мерук си спомни за думите на птицата и разбра, че злият магьосник Юмрукос ще да е погубил царските синове. Момците повярваха, че е тази девойката, която търсят. Но как да се явят при нея? Как да я развеселят?

Най-сетне Мерук скрои хитър план. Той отиде при един стъклар и му поръча да му направи стъклен шкаф, голям колкото да влязат вътре двамина. Но да бъде така изкусно направен, че отвътре навън всичко да се вижда, а отвън навътре — нищо. Освен това да не се познава, че има врата.

След два дни шкафът бе готов — такъв, какъвто бе поръчан. Мерук заплати скъпо на майстора и му поръча никому да не казва, че е построил такъв шкаф. Мерук вдигна шкафа, отнесе го в стаята, дето ношуваха, каза на Сехадина да влезе вътре и да се заключи. И почна той да му задава загадки отвън, а Сехадин отговаряше отвътре, уж, че не той, а самият шкаф отговаря. Три деня се упражняваха така. Изучиха какви не смешни въпроси и отговори.

И ето след няколко дни край царския дворец се появи чудо невиджано — говорещ шкаф! Стекоха се хора, гледат — стои странник пред стъклен шкаф, задава му загадки и шкафът отговаря като жив, с човешки глас.

Гледаха хората, обхождаха го отвред — нигде няма ни врата, ни ключ, а чува се жив човешки глас отвътре! Мнозина опитваха. Каквото го запитат — отговаря. Песни пее, смешки разказва, та хората се превиват от смях. Видя царската дъщеря навалицата от прозореца на двореца и прати да узнаят какво има там. Казаха ѝ — жив говорещ шкаф. Песни пее, врачува, смешки разправя. Зачуди се царската дъщеря — какъв ще е този жив шкаф.

— Доведете го — дума тя, — искам да го видя.

А Мерук това и чакаше. Ето ти го в двореца с шкафа.

— Що е това? — пита хубавицата.

— Говорещ шкаф, княгиньо — отвърща чужденецът. — Всичко знае, всичко може. От баща си наследство го имам. Прехраната си вадя с него.

— Добре — каза хубавицата. — Нека ми разкаже весела приказка!

— Не мога! — чу се глас от шкафа. — Не мога така, княгиньо. Трябва да сме само двама. Тогава по всички въпроси ще ти отговоря.

— Излезте всички! — заповяда тя.

Излязоха всички. В стаята останаха само тя и шкафът.

— Е, шкафе, говори сега. Кажи ми най-напред коя съм аз?

— Ти си царска дъщеря, княгиньо. Казваш се Джанина и си най-прекрасната девойка на света. Но ти имаш голяма скръб, княгиньо!

Княгинята наведе насълзени очи.

— Голяма скръб, княгиньо — продължи шкафът. — Ти жалиш загубената си сестрица Омайна.

При тези думи княгинята се впусна към шкафа и го замоли, като чупеше ръце:

— Говори! Говори, шкафе! Кажи ми жива ли е тя? Къде е?

Сехадин, който я гледаше през шкафа, се намери в чудо. Какво да й каже, като и сам не знаеше повече от онова, което чу от хората. Но в това време като че ли някакъв таен глас му прошепна на ухото: „Говори, говори, кажи й, каквото чуваш!“

И той заговори:

— Жива е, жива! — рече той. — Но тя е далече, в друго царство, на сто години път оттук...

Радост и скръб се изписаха по лицето на момичето. Сехадин видя и много му дожаля за нея:

— Не бой се, княгиньо! — продължи той, като слушаше гласа. — Вам е писано пак да се срещнете, да се съберете двете. Твоята хубост и доброта ще помогнат. Преди седмица е пристигнал тук царският син от онова царство. Той те обича. Ако отидеш с него в царството му, там ще срещнеш сестра си.

Княгинята занемя от радост. После извика:

— А къде, къде е царският син? Искам по-скоро да го видя!

— Тук е, светла княгиньо, ала не смее да се яви пред очите ти.

— Ох, нека дойде, шкафе, нека се яви!

— Закълни се, че нищо няма да му сториш, ако се яви пред очите ти.

— Нищо, нищо! Кълна се в живота на сестрицата си!

В същата минута шкафът щракна отвътре, отвори се и пред Джанина застана царският син. Няколко мига те се гледаха и не можеха да проговорят — толкова много бяха се харесали един други. Сехадин падна на колене пред нея и почна да ѝ признава всичко. Но Джанина го спря, вдигна го и сама положи русата си главица на рамото му. И двамата бяха разбрали, че са родени един за други. Но преди да се изприкажат, на вратата се почука. Мерук идеше уж да си вземе шкафа. А като видя, че Сехадин и Джанина са се разбрали, поздрави ги весело.

Първа се опомни Джанина.

— Решавайте сега какво да правим! — рече тя на момците. — Знам, че татко няма да ме пусне да отида в такова далечно царство. Аз съм му едничката утеха, откакто се загуби сестра ми.

— Ще избягаме! — извикаха двамата момци.

Но девойката ги погледна нажалено.

— Ах, вие не знаете — каза им тя, — ние със сестра ми сме най-нещастните девойки на света. По-рано нея беше залюбил страшният магьосник Юмрукос. Пазеше я от всички, искаше жена да му стане. А откакто се загуби Омайна, той взе да мъчи мене. Убеждава ме, явява ми се насън и се заканва, че няма да позволи да се омъжа за друго. Страх ме е, Сехадине, да не те погуби, щом се опиташ да ме отведеш.

Но Мерук я приближи и посочи златния меч:

— Не бой се, Джанино! — каза той. — Докато този меч е в ръцете ми, нищо не може да ни стори Юмрукос. Но кажи как да те изведем от двореца.

Замислиха се и тримата. Но след малко Джанина се засмя радостно.

— Намислих! — извика тя. — Сехадине, влез пак в шкафа, а ти, побратиме, излез сам от двореца. Аз ще кажа, че съм задържала шкафа да се порадвам до вечерта. А довечера ще оставя пари на слугите да ти платят, когато дойдат да го вземат. Ще им кажа още, че уж съм уморена, та никой да не ме безпокои до утринта. А пък скришом ще влезна и аз в шкафа при Сехадина. Подире ще дойдеш ти и ще ни изнесеш от двореца.

— Браво! — извикаха момците. — По-хитър план от този не ни трябва!

И наистина, още същата нощ на морския бряг пристигнаха двамата момци и с тях Джанина. Но преди Мерук да изрови юздата, чу се гръм от небето, земята се затресе и те видяха пред себе си грозно кривокрако старче. Джанина, щом го видя, изписка и се хвърли в ръцете на Сехадина.

— Пазете се! Пазете се! — извика тя. — Това е Юмрукос, магьосникът... Ще ни погуби!

В това време старчето се изкиска и размаха дългата тръстикова пръчка, която държеше в ръка.

— Магьосната пръчка! — изписка пак Джанина.

— Хе, хе, хе! — засмя се пак старчето. — Ще бягате, а? Невястата ми ще крадеш... Я чакай да те помилвам с моята пръчка! — извика то и се впусна към Сехадина. Ала Мерук беше вдигнал вече русалския меч и замахна с него към старчето. Пръчката му изпраця, пречупи се на две и падна на земята. Старчето, щом видя меча, извика, падна на колене и вдигна ръце нагоре.

— Милост, юначе — замоли се то, — милост, не ме погубвай! Не разбрахте ли, че аз исках да се пошегувам само. Какво може да му стори една слаба тръстикова пръчка!

— Лъже! — извика Джанина. — Не му вярвайте! Ако беше докоснал с нея Сехадина, той щеше да се превърне на въглен.

А старчето продължаваше да се моли:

— Пощадете ме, юнаци! Ще се скрия и никога вече няма да правя зло нито на вас, нито на другите човеци.

— Махвай се от очите ми, нещастнико! — извика му Мерук, като свали меча.

Старчето не чака повторна покана. То подскочи назад и изчезна от очите им.

Тогава Мерук изкопа юздата и повика пак русалския кон. Конят изплава от вълните, коленичи пред тримата и рече:

— Заповядайте, господари! Десет деня ви чакам тук.

— Мили коньо, отнеси ни пак в нашето царство! Ние намерихме, каквото търсехме.

Конят подложи гръб, момците се качиха, подире Сехадин вдигна на ръце Джанина. Момичето го прегърна през шията и му прошепна:

— Не се боя, готова съм да дойда накрай света с тебе и добрия ти другар!

Конят скочи в морето и заплува. Зашумяха пак буйните вълни покрай тях. А на утрото бяха на отвъдния бряг, на същото място, откъдето тръгнаха. Снеха юздата, поблагодариха на коня, а той изцвили радостно и потъна пак в морето. Но момците чуха ново цвилене зад себе си. Обърнаха се и видяха до тях конете си. Русалският кон беше ги повикал от гората.

До вечерта стигнаха до дъба и изворчето. Бяха гладни и изморени. Едва хапнаха по някой залък, пиха вода от кладенчето и момичето заспа върху Сехадиновото коляно. След малко и той клюмна глава. Буден остана само Мерук. Той държеше готов за стрелба лъка си и се вслушваше в нощта. И ето че пак заплющяха криле над главата му. Той вдигна очи и видя над себе си същата златна птица.

— Добре дошли, царски гости! — извика му тя радостно.

— Добре те завариха и сполай ти за добрината, златна птичко! — отвърна ѝ той. — Връщаме се щастливи и радостни.

— Везирски сине — отвърна птицата, — не бързай да се радваш. На пътя ви стоят още две премеждия. Ако преминете и тях благополучно, тогава ще настъпи радостта ви. Видяха ви днес ловци в гората и обадиха на цар Перизана, че се връщате и водите царската дъщеря. В сърцето му се пробуди пак злото и той намисли да ви погуби. Подстори го на това лукавият Юмрукос, когото трябваше да погубиш с меча. Той каза на царя, че може да се преобърне на хубав кон, ще го впрегнат в царската колесница, за да ви посрещнат с нея. Той обещава на царя, че ще припне с колесницата, ще погуби вас, а девойката ще отведе при царя. Но истинският му план е да погуби вас и да отвлече момичето. Внимавай! Когато ви срещнат утре царските хора, не позволявай на Сехадина и девойката да се качват в колесницата. А сними юздата на коня и тихичко му продумай: „Отдето си дошъл, страннико, пак там да отидеш!“

— Разбрах — каза Мерук. — Благодаря ти, добра птицо!

— Почакай! — прекъсна го птицата. — Юмрукос не ще остави девойката да бъде чужда невеста. На змия ще се превърне той — двуглава, отровна — и ще гледа да ухапе Сехадина, преди да се е венчал с нея. До сватбата не се отделяй от тях нито стъпка! Пази го от змията! Убий я с русалския меч и чак тогава ще добрувате. Но помни,

че ако обадиш някому какво съм те научила — на камък ще се преобърнеш!

Като изрече това птицата, отлетя, изгуби се. Княгинята и Сехадин се събудиха на утрото и тръгнаха на път. Мерук не им каза нищо. Но след малко ги срещна царската колесница и както каза птицата, така и стана всичко. Преди да се качат Джанина и Сехадин, Мерук приближи до коня, смъкна му юздата и тихо продума:

— Отдето си дошъл, зъл магьоснико, пак там да отидеш!

Изведнаж изчезнаха и конят, и колесницата.

— Какво стори ти? — извика сърдито Сехадин. — Как ще отговаряме пред татка?

Но Мерук се усмихна и проговори:

— Мълчи и не разпитвай много, Сехадине, ако искаш да добруваме!

Като каза това, Мерук улови за ръка Сехадина и смаяната девойка и ги поведе към столицата. В това време цар Перизан беше се изкачил на висока кула и чакаше да види дали старецът е отнел хубавицата. Но дотичаха слугите и му обадиха какво се е случило. А подир малко се подадоха и двамата весели младежи и между тях чудното момиче. Царят толкова се ядоса, че от яд му прилоша. Той пребледня, залюля се и падна от кулата. Царедворците не видяха какво стана. Те изтичаха долу и го намериха прострян мъртъв, с разбита глава и цял облян в кръв.

Така загина страшният цар Перизан, както го бе проклел баща му. Сехадин оплака баща си, защото помисли, че му е прилошало от радост, като го е видял здрав и жив. Той заповяда да го погребат с големи почести, качи се на престола и взе да се готви за сватба.

Голяма радост настъпи в цялото царство. Радваха се и велможи, и народ, и най-много младият цар и невестата му. Тя не преставаше да разпитва Сехадина къде е сестра ѝ и ще я види ли скоро. А той се усмихваше и отвръщаше:

— Мълчи и чакай. Всичко ще се нареди, мила Джанино.

Защото не искаше да ѝ признае, че и самичък той не знаеше къде е и дали е още жива сестрицата ѝ.

Невесел беше само Мерук. Питаха го, разпитваха го защо е угрижен, а той все мълчеше с наведени очи. Как да им обади, че бедата още виси над главите им, като помнеше страшното заклинание на

птицата. Но и не отстъпваше нито крачка от тях. Дето отидат те — и той все е подир тях.

Най-после тези негови постъпки омръзнаха на царя. Той искаше да бъде сам с годеницата си, а Мерук все се изпречваше до тях. Взеха да се пораждат и съмнения в душата му.

„Дали пък и Мерук не е обикнал Джанина и затова не се отделя от нас!“ — мислеше той и поглеждаше накриво умисления си другар.

Един ден тримата бяха пак в царската градина. Покрай градината течеше дълбока река. Царят и Джанина седяха един до други на брега, а побратимът им стоеше на няколко крачки от тях. По едно време двамата млади, както седяха, налегна ги дрямка. Мерук видя, че спят, и ги приближи. И в същия миг той видя как от близкия храст изскочи голяма двуглава змия и се спусна към заспалите. Мерук измъкна русалския меч, пресрещна змията и с един замах отсече двете ѝ глави. Подире вдигна с меча си змията и главите и ги хвърли в реката. Същата минута царят отвори очи и що да види: над тях стои Мерук с гол меч в ръка...

Царят страшно се разлюти.

— Ти искаше да ме убиеш, когато спя, за да вземеш Джанина! — извика му той.

Но Мерук нищо не отговори, за да се оправдае. Той мълчеше и гледаше натъжено към земята. Тогава царят повика стража и заповяда да хвърлят Мерука в тъмницата. А след това го подложиха на съд. Но Мерук нищо не каза, за да се оправдае. Той повтаряше само — „Невинен съм, правете с мене, каквото искате“.

От всички само Джанина беше на негова страна. Тя не вярваше, че е искал да убие царя. Молеше го да почака, да не погубва човека, който им направи толкова добрини. Но молбите ѝ още повече усъмниха и разлютиха царя и той осъди Мерука на смърт.

Една утрин в двора на палата издигнаха бесилка и доведоха Мерука да го обесят. Наместиха го под бесилката, метнаха въжето на шията му. Тогава старият везир Халмир приближи до сина си, сложи ръка на рамото му и каза през сълзи:

— Синко, аз знам, че си добър и невинен. Защо мълчиш? Защо не искаш да се оправдаеш? Сигурно нещо ти пречи. Ти криеш някаква тайна в сърцето си. Моля те като баща и като везир на царството — недей отнася в гроба си тази тайна, каквато и да е — добра или лоша!

Мерук също заплака и проговори:

— Татко, щом искаш, ще изпълня молбата ти. Царю — обърна се той към Сехадина, — братко Сехадине, до днес мълчах, но сега ще ви кажа всичко, защото виждам, че и като мълча, пак ще загина...

И той разказа всичко подред: за кладенчето, за златната птица и русалския кон, подире за връщането, за колесницата и магьосника, най-сетне за змията и за обещанието, че ако каже, ще се превърне на камък.

— Ето — завърши той, — казах всичко и сега умирам с чисто сърце.

Наистина, още когато почна да разказва, той сети, че краката му изтръпват и се вкаменяват, а ръцете му стават все по-тежки и падат безсилни. А след малко и погледът му се замрежи, а клепките се затвориха и втвърдиха.

— Не, не, братко! — извика царят. — Ти ще живееш, ще живееш... — И той се впусна да го прегърне, но вместо жив човек прегърна студен камък. Мерук беше се преобърнал на каменна статуя. Двете дървета на бесилката се превърнаха в две зелени трепетлики, със сплетени над него клоне, а въжетото стана зелен бръшлян и се спусна като венец над главата му.

Разкъса царят дрехите си от мъка, плака като дете, но всичко беше напразно. От този ден пак влезе скръбта в царския дворец. Вместо весел смях чуваха се само въздишки. Отвърна се сърцето на царя и от Джанина.

— Заради тебе изгубих най-верния си другар! — натякваше й той всеки ден.

По цели дни стоеше пред лицето на вкаменения си другар, вдаден в тежки мисли. А царицата плачеше ден и нощ и проклинаше злата си съдба. Тя се пресели във високата кула, където някога цар Перизан беше затворил сестра й, и не приемаше никого. Трима души оплакваше тя: добрия Мерук, сестра си Омайна и любимия си цар Сехадина.

Измина така много време. Една нощ княгинята стоеше сама пред отворения прозорец. Тя гледаше ясната лятна нощ и мислеше за своето далечно царство, за скръбта на старите си родители и за милата си сестрица Омайна, която и тук не намери. Унесена така, тя не забеляза

отде бе прилетяла една чудна птица, която кацна пред нея на прозореца и я загледа в очите.

Царицата отстъпи изплашена.

— Не бой се, княгиньо — проговори птицата, — дошла съм лек да донеса за мъката ти!

— Ах, мила птичко — отвърна княгинята. — Добра птичко, моля те, помогни ми, ако можеш!...

— Слушай сега. Още утре младият цар сам ще отиде в гората при изворчето, дето нощувахте. Той го знае де е. Сам с ръката си ще донесе вода от него. Тази вода е жива вода. Нека полее Мерука с нея и той ще оживее. Отсечете подире двете трепетликови дървета, накладете от тях огън в полунощ и хвърлете в огъня магьосаното огледало. То е в палата, в спалнята на покойния цар.

Като каза това, птицата изчезна. Всичко стана толкова бързо, че царицата помисли дали не ѝ се присънило нещо. И щом се опомни, изпрати да повикат царя и му разказа за чудото.

На другия ден, още в тъмни зори, царят замина към кладенчето. А като донесе водата, поля с нея каменната статуя и тя потрепери, раздвижи се и отвори очи. След миг двамата другари бяха се прегърнали и плачеха от радост.

Вечерта царят нареди да отсекаат двете трепетлики, намериха и вълшебното огледало. А когато настана полунощ, запалиха буен огън от трепетликите и бръшляна и хвърлиха огледалото в огъня. Изведнъж над огъня се чу писък и всички видяха как в огъня падна голяма златна птица. Хората извикаха изплашени. Някои поискаха да я спасят, ала не можаха да се помръднат от местата си. А и пламъците се издигаха още по-високо.

Вятърът ги развяваше и люшкеше насам-натам като живи. Изминаха миг, два. И всички видяха, че пламъците се размахват като ръце, после като дълга светла женска дреха. Но докато се опомнят, огънят изведнъж изгасна и вместо пламъци посред огнището стоеше девойка с невиждана хубост, огряла като ясна месечина.

Царицата първа изписка, спусна се към нея и извика:

— Сестро, сестрице, Омайна!

— Джанино! — отвърна ѝ девойката и двете сестри се прегърнаха, премалели от радост.

Да разказвам ли още какво стана по-нататък? Та нима не се досещате и сами? Този път вместо една — народът отпразнува две царски сватби: едната на цар Сехадина и Джанина, а другата — на Мерука с Омайна. Тя му призна, че беше го харесала и обикнала още като птица, когато го видя пръв път при кладенчето.

А подир една седмица русалският кон понесе пак през морето скъп товар. Връщаха се Мерук и Омайна в далечното царство на баща ѝ. Оживяла и възкръснала, Омайна бързаше да им отнесе не само дълго очаквана радост, а и млад заместник на трона на престарелия си баща.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.